

Uwagi Rady Gminy Raszyn do projektu Planu ochrony rezerwatu przyrody Stawy Raszyńskie z 5. listopada 2025 r.

Spis treści

Uwagi do projektu Zarządzenia RDOŚ w Warszawie	2
Ad. Par.2 pkt 1	2
Ad. Par.2. pkt 2.	3
Ad. Par. 6. Pkt 1-3. [Gospodarka Rybacka]	4
Ad. Par. 7 ust. 1. pkt 1) lit. d (nawierzchnia istniejących dróg).	4
Uwagi do Załącznika Nr 1 [Identyfikacja oraz określenie sposobów...].....	5
A. Wniosek o uzupełnienie listy zagrożeń.....	5
Uzupełnienie listy zagrożeń	6
Uzupełnienie listy zaleceń sposobów eliminacji zagrożeń	6
B. Uwagi do poszczególnych zagrożeń i sposobów eliminacji zagrożeń	6
Ad. 2 [Konflikt kormorany a rybactwo]	7
Ad. 4. Zaśmiecanie rezerwatu.....	8
Ad. 5. Antropopresja na rezerwat. i Ad. 16. Płoszenie i niepokojenie ptaków (...) za sprawą presji turystycznej i rekreacyjnej.....	8
Ad. 6. Nieprzestrzeganie prawa obowiązującego w rezerwacie.	9
Ad. 8. Zanieczyszczenie rezerwatu psami.	9
Ad. 10. Odptyw wody ze stawów. Ad. 18. Zaburzenia gospodarki wodnej. Ad. 28. Zmiana warunków hydrologicznych.....	10
Ad. 12 [Drzewa na groblach]	10
Ad. 14. Utrata miejsc lęgowych... ..	11
Ad. 15 Zarastanie stawów.....	11
Ad. 17 Zanik otwartych terenów łąkowych	11
Ad 18 zaburzenie gospodarki wodnej	12
Ad. 27. Działanie czynników wpływających na trwałość i wygląd pomników będących miejscem pamięci narodowej.	12
Ad. 28 Zmiana warunków hydrologicznych	12
Ad. 29. Zanieczyszczenie światłem wewnątrz rezerwatu.	12
Ad. 30 Spadki poziomu wód w stawach	13
Ad. 31. Brak właściwych warunków do przezimowania... ..	13
Uwagi do Załącznika Nr. 3	13
Ad. Wiersz 2 [Monitoring przyrodniczy]	13
Uwagi do Załącznika Nr 4	14
Ad. Mapa na stronie 19	14
Ad. Falenty.....	14
Ad. Puchaty.....	14
Ad. Raszyn 02.....	15
Ad. Nowe Grocholice	15
Ad. Uwagi techniczne	15
Uwagi do Uzasadnienia.....	15

Uwagi do projektu Zarządzenia RDOŚ w Warszawie

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody¹ wprowadziła do polskiego systemu prawnego **rozwiązania o charakterze mieszanym: konserwatorsko - gospodarczym**, w odróżnieniu od poprzedniej ustawy z 1934 r., która miała charakter ściśle konserwatorski. Umożliwiło to m.in. ustanowienie w 1978 r. rezerwatu przyrody na terenie gospodarstwa rybackiego jakim był wówczas zespół stawów „Stawy Raszyńskie”. Ochrona przyrody w rozumieniu ww ustawy oznaczała **zachowanie**, restytuowanie (odnawianie) i **właściwe użytkowanie zasobów** i tworów przyrody żywej i nieożywionej, zarówno pojedynczych okazów, jak i zbiorowisk na określonych obszarach.

Sformułowano wówczas cel ochrony „**zachowanie cennego biotopu lęgowego wielu rzadkich gatunków ptaków oraz żerowisk i miejsc odpoczynku ptaków przelotnych**” na „**obszarze stawów hodowlanych (...) zarządzanych przez ZDMUiZ**”

Jak wskazuje projekt planu ochrony z 5.11.2025 r. w par. 2 pkt 1. cel ten nie został dostosowany do obecnych potrzeb i uwarunkowań ochrony przyrody. Pomimo poważnych zmian systemowych i urbanistycznych jakie zaszły w ostatnich pięciu dekadach w samym terenie rezerwatu i w jego szerszym otoczeniu.

Ad. Par.2 pkt 1

Zgłaszamy uwagę aby uzupełnić cele ww ochrony rezerwatu o co najmniej cele wskazane przez Autorów wykonanej na zlecenie RDOŚ „**Dokumentacji przyrodniczej ...** „ (2023), która postuluje:

1. Ochrona różnorodności siedlisk występujących w rezerwacie „Stawy Raszyńskie”, warunkujących bogactwo awifauny.
2. Ochrona warunków wodnych stawów gwarantująca dalszą hodowlę ryb, a tym samym występowanie dużego zróżnicowania gatunkowego awifauny.
3. Utrzymanie pełnej różnorodności fitocenoz zgodnych z naturalną dynamiką siedlisk.
4. Utrzymanie zespołów roślinnych, zarówno leśnych, jak i nieleśnych (łąkowych, polnych).
5. Zachowanie podstawowych procesów ekologicznych.
6. Dbłość o walory historyczne i krajobrazowe rezerwatu.

Proponujemy by celem ochrony rezerwatu Stawy Raszyńskie było także „**zachowanie siedlisk rzadkich gatunków roślin chronionych i bezkręgowców**” oraz „innych gatunków zwierząt, roślin i ich siedlisk występujących w rezerwacie”. Tak jak to jest to ujęte w planach ochrony innych podobnych rezerwatów (vide Rezerwat Stawy

¹ Dz.U. nr 25 z 1949 r. poz. 180

Siedleckie², Rezerwat Stawy Milickie³, Rezerwat Stawy Przemkowskie, Rezerwat Stawy Gnojna, itp.).

Proponujemy zapis:

§ 2. 1. Celem ochrony rezerwatu jest ochrona wielu szczególnie cennych i rzadkich gatunków ptaków oraz środowisk wodnych i błotnych, stanowiących miejsca ich gniazdowania, żerowania i odpoczynku oraz innych gatunków zwierząt, roślin i ich siedlisk występujących w rezerwacie.

Ad. Par.2. pkt 2.

Lista uwarunkowań realizacji celu ochrony (w brzmieniu sprzed pół wieku) jest długa ale nie wystarczająca, gdyż nie obejmuje faktów i zjawisk, które występują i warunkują ochronę przyrody rezerwatu Stawy Raszyńskie.

Porównanie przedłożonego projektu Planu Ochrony z planami ochrony innych podobnych ww rezerwatów przyrody wskazuje nie niekompletność wymienionych uwarunkowań w projekcie Planu Ochrony rezerwatu Stawy Raszyńskie.

1. Brakuje wskazania fundamentalnych uwarunkowań jakim są stosunki wodne, urbanizacja okolic rezerwat, wykorzystanie terenów otuliny czy wzrost ruchu turystycznego, które należy brać pod uwagę.

W związku z tym prosimy o korektę i rozważenie uzupełnienia uwarunkowań o następujące punkty w par. 2.1 (propozycja zapisu):

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) ochronę (zachowanie) stosunków wodnych na poziomie zapewniającym utrzymanie celu ochrony rezerwatu oraz zachodzących na jego obszarze naturalnych procesów;
- 2) zachowanie ekosystemów wodnych w formie stawów rybnych;
- 3) zachowanie siedlisk zwierząt i roślin objętych ochroną gatunkową;
- 4) zachowanie różnorodności florystycznej i faunistycznej rezerwatu - zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych na stosunkowo małej powierzchni;
- 5) zachowanie oraz poprawa stanu siedlisk zapewniających właściwy stan populacji roślin i zwierząt występujących w rezerwacie;

² „§ 2. 1. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie cennego biotopu lęgowego, żerowisk i miejsc odpoczynku rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk rzadkich gatunków roślin chronionych i bezkręgowców.”

³ „§ 2. 1. Celem ochrony rezerwatu jest ochrona wielu szczególnie cennych i rzadkich gatunków ptaków oraz fragmentów środowisk wodnych i błotnych, stanowiących miejsca ich gniazdowania, żerowania i odpoczynku oraz innych gatunków zwierząt, roślin i ich siedlisk występujących w rezerwacie.”

- 6) charakter krajobrazu uformowanego przez ekosystemy wodne, rolnicze i leśne;
- 7) naturalne procesy regeneracyjne siedlisk łągowych;
- 8) utrzymanie korytarzy ekologicznych i dogodnych miejsc żerowania dla ptaków, w szczególności podstawowego korytarza ekologicznego jakim jest dolina Raszynki i jej dopływów (zachowanie mozaiki siedlisk - lasów, łąk, stawów, terenów podmokłych, pastwisk, gruntów ornych);
- 9) położenie rezerwatu w granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu [oraz w granicach planowanego Parku Krajobrazowego Doliny Utraty i Raszynki];
- 10) wprowadzenie ustaleń w sposobie zagospodarowania otuliny rezerwatu, zabezpieczających rezerwat, w szczególności cel ochrony, dla którego go uznano, przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka;
- 11) antropopresja na skutek urbanizacji terenów otaczających rezerwat - wzrost roli turystyki - sieć szlaków turystycznych – ścieżek dydaktycznych - pieszych, (rowerowych?) kanalizujących ruch turystyczny;
- 12) wartości kulturowe rezerwatu m.in jako miejsca bitwy rozegranej w 1809 r. pod Raszynem.

Stwierdzenie w cyfrze 1 pkt 2 par. 2 proponujemy wykreślić ze względu na jego trywialność (~~zbiórówiska charakteryzujące się dużą dynamiką procesów w nich zachodzących~~).

Ad. Par. 6. Pkt 1-3. [Gospodarka Rybacka]

Wnosimy o doprecyzowanie definicji „ekstensywnej gospodarki rybackiej” w Planie Ochrony, aby zapobiec degradacji siedlisk roślinnych przez niewłaściwy dobór obsady ryb. Wzorem Planu Ochrony Rezerwatu Stawy Siedleckie, postulujemy wprowadzenie zapisu:

1. Ograniczenie: Zakaz zarybiania gatunkami obcymi zagrażającymi roślinności wodnej, w szczególności amurem białym (*Ctenopharyngodon idella*) oraz tołpygą.
2. Parametryzacja: Określenie maksymalnej wydajności produkcji (np. do 1000 kg/ha, jak w Planie Ochrony Stawów Milickich), co stanowi mierzalny wskaźnik ekstensywności i zabezpiecza rezerwat przed intensyfikacją hodowli w przyszłości.

Uzasadnienie: Obecność amura, dopuszczona w obecnym projekcie, stoi w sprzeczności z celem ochrony roślinności szuwarowej i podwodnej. Doświadczenia ze Stawów Siedleckich wskazują, że gatunek ten może całkowicie wyeliminować roślinność będącą siedliskiem chronionych bezkręgowców i miejscem schronienia płazów.

Ad. Par. 7 ust. 1. pkt 1) lit. d (nawierzchnia istniejących dróg).

Wnosimy o doprecyzowanie, że zakaz ten dotyczy tylko podwyższania kategorii drogi (intensyfikacji ruchu) a nie dotyczy obniżenia kategorii drogi (np. z drogi dwukierunkowej

w drogę jednokierunkową, zmiany nawierzchni na ułożenie tzw cichej nawierzchni, itp.). Obniżenie kategorii, zmniejszenie intensywności ruchu drogowego przez rezerwat powinno być dopuszczane a nawet rekomendowane ze względu na mniejsze obciążenie przyrody ruchem drogowym, hałasem i światłem.

Uwagi do Załącznika Nr 1 [Identyfikacja oraz określenie sposobów...]

A. Wniosek o uzupełnienie listy zagrożeń

1. Przez pierwsze trzy dekady ochrony rezerwatowej (a wcześniej przez stulecie) w stawach „raszyńskich” prowadzona była normalna gospodarka hodowlana realizowana przez państwowe gospodarstwo rolne jakim był Zakład Doświadczalny Melioracji i Użytków Zielonych. Prowadzenie efektywnej rybackiej gospodarki hodowlanej oraz gospodarki rolnej na otaczających stawy łąkach i polach oznaczało utrzymywanie stanu określone równowagi ekologicznej, która cechowała od stuleci ten obszar.

Racjonalne zarządzanie i gospodarowanie tym zasobem oznaczało odpowiednią powierzchnię lustra wody stawów, odpowiednią ich głębokość (wysokość lustra wody) i co za tym idzie odpowiedni poziom populacji ryb dla utrzymania wielogatunkowej populacji ptaków objętych ochroną rezerwatową (awifauny). Oznaczało to też prowadzenie specjalistycznych zabiegów technicznych wynikających z celu gospodarowania stawami czyli uzyskania określonej produktywności z jednostki powierzchni stawów. Gdy ta przesłanka (gospodarka hodowlana) zanikła to zanikły także bodźce, które utrzymywały w odpowiednim stanie środowisko przyrodnicze obrębu hodowlanego i rezerwatu przyrody skutkujące istnieniem cennego biotopu lęgowego wielu rzadkich gatunków ptaków oraz żerowisk i miejsc odpoczynku ptaków przelotnych.

Co więcej, w warunkach postępującej w ostatnich dekadach urbanizacji terenów wokół rezerwatu zmieniały się warunki gospodarowania. Wzrost popytu na grunty pod zabudowę powoduje wzrost ich ceny, co skutkuje oczekiwaniem przez dzierżawiącego teren wzrostu efektywności gospodarowania, czyli uzyskaniem wyższego zwrotu z jednostki powierzchni.

W związku z tą sytuacją dotychczasowy zarządzający stawami raszyńskim zrezygnował z komercyjnej gospodarki hodowlanej, co skutkuje zmniejszeniem populacji ryb i ptaków, a co gorsza zanikiem bodźców do utrzymywania w należytym stanie infrastruktury stawowej. Aby osiągnąć cel ochrony powinno utrzymać się gospodarkę hodowlaną na jak najwyższym poziomie i powierzyć ją profesjonalnym podmiotom rybackim, zatrudniających kompetentne osoby specjalistów ichtiologów itp. i stosujących dostępne obecnie technologie do zapewnienia utrzymania

należytego poziomu wody w stawach. Szczególnie jest to istotne w warunkach zmian klimatycznych i szybkich zmian w środowisku otaczającym Rezerwat (urbanizacja).

Uzupełnienie listy zagrożeń

Ze względu na powyższe fakty wskazane jest rozważenie uzupełnienia listy zagrożeń o (zapis przykładowy) **„Odptyw/brak wody ze stawów na skutek błędnego/złego gospodarowania”** jako zagrożenie „Potencjalne zewnętrzne”. Niestety to zagrożenie potencjalnie zmaterializowało się w 2023 r. i zostało zauważone jako w Załączniku Nr 1 w poz. 32 („Brak właściwych warunków do prezimowania na dnie stawów gatunków objętych ochroną”).

Uzupełnienie listy zaleceń sposobów eliminacji zagrożeń

Stąd wnosimy i prosimy o uzupełnienie wiersza w kolumnie „sposobów eliminacji zagrożeń” (załącznik nr 1) o zalecenie dla zarządzającego Rezerwatem **„Powierzenia gospodarki rybackiej osobom z kwalifikacjami branżowymi (ichtiolog, ekolog) i doświadczeniem w stawowej hodowli ryb. W szczególności zaleca się staranną i odpowiedzialną gospodarkę wodną z wykorzystaniem nowoczesnych pomiarowych i sterujących urządzeń hydrotechnicznych”**.

B. Uwagi do poszczególnych zagrożeń i sposobów eliminacji zagrożeń

Numeracja wierszy tabeli Załącznika Nr1 od góry do dołu.

Przeprowadziliśmy analizę adekwatności i efektywności „sposobów eliminacji zagrożeń” zaproponowanych w projekcie Planu ochrony... i prosimy o przyjęcie następujących uwag/uzupełnień.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie w projekcie Planu ochrony... (załącznik nr 1) zidentyfikowała 32 zagrożenia dla osiągnięcia celu ochrony przyrody rezerwatu w najbliższych dwóch dekadach. Większość to zagrożenia już istniejące (18) i zewnętrzne (12) czyli wynikające ze zjawisk w otoczeniu oddziałujących na rezerwat.

Zaliczono do nich następujące już **istniejące zagrożenie zewnętrzne**:

1. Zmiana warunków hydrologicznych i cech fizykochemicznych wód podziemnych i powierzchniowych w rezerwacie i jego najbliższym sąsiedztwie.
2. Spadki poziomu wód spowodowane suszą atmosferyczną będącą następstwem długotrwałych braków opadów deszczu.
3. Wypieranie rodzimych gatunków przez gatunki obce geograficznie.
4. Antropopresja na rezerwat.
5. Presja urbanizacyjna otuliny rezerwatu.
6. Nieprzestrzeganie prawa obowiązującego w rezerwacie.
7. Zaśmiecanie rezerwatu.

8. Zanieczyszczenie świetlne wnętrza rezerwatu.
9. Kłusownictwo.
10. Płoszenie i niepokojenie ptaków w miejscach ich żerowania i gniazdowania, utrata ich lęgów w następstwie wzrostu presji turystycznej i rekreacyjnej.
11. Zanieczyszczanie rezerwatu, płoszenie i niepokojenie ptaków oraz utrata ich lęgów w efekcie wprowadzania psów do rezerwatu.
12. Działanie czynników wpływających na trwałość i wygląd pomników będących miejscem pamięci narodowej.

Ponadto zidentyfikowano **istniejące zagrożenia wewnętrzne**:

1. Odptyw wody ze stawów przez uszkodzone groble – prowadzący do utraty miejsc lęgowych i żerowych ptaków.
2. Zaburzenie gospodarki wodnej stawów przez tamy bobrowe, prowadzące do zakłóceń hydrologicznych.
3. Zarastanie stawów i ich wypływanie, skutkujące zmniejszeniem powierzchni lustra wody i ograniczeniem siedlisk ptaków.
4. Sukcesja roślin (drzew i krzewów) na groblach, powodująca ich niszczenie i utrudniająca dowóz karmy dla ryb.
5. Zanik otwartych terenów łąkowych spowodowany sukcesją roślin oraz niszczeniem łąk przez dziki i krety.
6. Liczebność populacji kormorana przewyższająca pojemność produkcyjną stawów hodowlanych, zmniejszająca bazę żerową innych ptaków rybożernych oraz opłacalność gospodarki stawowej.

Ad. 2 [Konflikt kormorany a rybactwo]

„Liczebność populacji kormorana **przewyższająca pojemność** produkcyjną stawów hodowlanych, zmniejszająca bazę żerową pozostałych gatunków ptaków rybożernych oraz opłacalność prowadzenia gospodarki stawowej”.

Prosimy o wskazanie dowodów dla tego twierdzenia - skąd wiadomo jaka jest obecnie liczebność populacji kormorana i czy przewyższą pojemność produkcyjną stawów hodowlanych? Kto to policzył i w którym roku?

Prosimy o wpisanie do Planu Ochrony dopuszczenia nieinwazyjnych metod ochrony rybostanu, co pozwoli pogodzić ochronę ptaków z rentownością gospodarstwa rybackiego. Wzorem rozwiązań przyjętych w Rezerwacie Stawy Siedleckie, proponujemy zapis dopuszczający:

1. Instalowanie podwodnych siatek lub klatek (o określonych parametrach oczek) nad miejscami zadawania paszy, zabezpieczających karmę przed wyjadaniem przez ptaki nurkujące.
2. Stosowanie płotków lub linek wzdłuż brzegów stawów narybkowych, utrudniających żerowanie czaplom, bez konieczności ich płoszenia.

Uzasadnienie: Takie rozwiązania techniczne są kompromisem, który realnie wspiera dzierżawcę stawów w utrzymaniu opłacalności (co jest warunkiem istnienia rezerwatu), nie naruszając zakazów płoszenia czy zabijania ptaków chronionych.

Ad. 4. Zaśmiecanie rezerwatu.

Przeciwdziałać zaśmiecaniu powinno nie tylko „sprzątanie rezerwatu” ale także akcje promocji świadomości ekologicznej, tablice informacyjne (i także w językach obcych), oraz rozstawienie koszy na śmieci, choćby tylko przy wejściu/wyjściu. Przeciwdziałać zaśmiecaniu rezerwatu może też zatrzymanie przyjeżdżającego turysty w miejscach dla niego dedykowanych – przygotowanych pod turystę, i zniechęcenie go tym do zagłębiania się w rezerwat. Prosimy o rozważenie takiej szerszej perspektywy wynikającej z koncepcji miejskich rezerwatów przyrody.

Ad. 5. Antropopresja na rezerwat. i Ad. 16. Płoszenie i niepokojenie ptaków (...) za sprawą presji turystycznej i rekreacyjnej.

W związku z intensywnym zabudowywaniem się okolicy wokół rezerwatu trzeba się liczyć **ze zwiększeniem** a nie ograniczeniem liczby osób przebywających w rezerwacie. Ustawienie wiosną 2025 r. szlabanów zagradzających wjazd w drogi polne prowadzące do rezerwatu ograniczyło jego penetrację przy pomocy samochodów, ale liczba parkujących przed szlabanami pojazdów wskazuje, że liczba osób wchodzących do rezerwatu jest duża i wzrasta. Zgłaszamy następujące wnioski:

1. zastosowanie rozwiązań stosowanych zagranicą w rezerwach przyrody znajdujących się na terenie miast i terenach silnie zurbanizowanych tzw. „**miejskie rezerваты przyrody**”. Zalicza się do nich m.in. zastosowanie strefowania terenu Rezerwatu i jednoznaczna prezentacja tych zasad turystom. Pomocne ochronie przyrody rezerwatu jest zlokalizowanie na jego obrzeżach, w otulinie atrakcji turystycznych i edukacyjnych wyczerpujących zainteresowanie masowego turysty.
2. urealnienie przebiegu szlaku turystycznego – ścieżki dydaktycznej, z wykorzystaniem pomiarów ruchu i rzeczywistego znaczenia ekologicznego obszaru, przez który prowadzi. Oznaczone i poprowadzone (skorygowane) powinny zostać ścieżki dydaktyczne wokół Stawu Falenckiego i wokół Stawu Puchalskiego (północna i zachodnia część), które biegną drogami polnymi na groblach wzdłuż stawu i są wykorzystywane przez mieszkańców. Podobnie brak jest oznaczeń na ścieżce biegnącej nad stawem Puchalskim wzdłuż al. Krakowskiej.
3. wyznaczenie przebiegu szlaku turystycznego „**żółtego**” poprzez uwzględnienie działki nr ew. 4/1, obręb Falenty (dawny nr 4) jako infrastruktury turystycznej i edukacyjnej (ścieżki), która obecnie pełni taką funkcję;
4. uwzględnienie możliwości wymiany nawierzchni infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zlokalizowanej wzdłuż Al. Hrabskiej na działce nr ew. 14/55, obręb

Falenty, w obecnym jego śladzie na nawierzchnię szczerłą - umożliwi to w pełni wykorzystanie infrastruktury przez mieszkańców gminy w tym osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi;

5. wyznaczenie przebiegu szlaku turystycznego „żółtego” po istniejącym śladzie poprzez wyznaczenie na działce nr ew. 21/4, obręb Falenty infrastruktury turystycznej i edukacyjnej (ścieżki) na odcinku od ul. Zacisze do ul. Centralnej w Puchałach;
6. wyznaczenie przebiegu szlaku turystycznego „żółtego” poprzez wyznaczenie na działce nr ew. 14/55, obręb Falenty (działka utworzona z podziału działki 14/39) infrastruktury turystycznej i edukacyjnej (ścieżki) która obecnie pełni taką funkcję z uwagi na zwiększoną aktywność fizyczną mieszkańców – szlak wokół Stawu Raszyńskiego umiejscowionego na odcinku od Alei Hrabskiej do ul. Falenckiej.
7. zastosowanie silniejszych sposobów odgradzania terenów gdzie zakazane jest wejście człowieka (ponawianie szlabanu, inne przeszkody naturalne, tablice informacyjne, fotopułapka i inne). Będzie to możliwe w przypadku dokonania strefowania rezerwatu (strefa 0 (zero ruchu), strefa A i strefa B).
8. zastosowanie tablic informacyjnych przy wejściu do Rezerwatu informujących turystów gdzie w najbliższej okolicy może znaleźć publicznie dostępny park (np. Park im. M.Abakanowicz w Raszynie) czy inną infrastrukturę turystyczno-ekologiczną (np. instalacje eko w gminie Michałowice, itp.). Może to pomóc zmniejszyć presję turystyczną na rezerwat.

Ad. 6. Nieprzestrzeganie prawa obowiązującego w rezerwacie.

Prosimy rozważyć uzupełnienie sposobu eliminacji tego zagrożenia, nie tylko poprzez ustawianie tablic informacyjnych (choć tych jeszcze w wielu miejscach brakuje), ale również poprzez pracę edukacyjną, formacyjną i informacyjną z mieszkańcami gminy, szczególnie nowymi oraz z dziećmi szkół podstawowych, co najmniej w gminie Raszyn.

Ad. 8. Zanieczyszczenie rezerwatu psami.

W związku z intensywną urbanizacją okolic rezerwatu i zgodnie koncepcją ochrony przyrody w rezerwach na terenach miejskich, wskazanym zaleceniem na eliminację tego zagrożenia powinno być zlokalizowanie na obrzeżach otuliny tzw. psiego parku, ogrodzonego terenu ze specjalną infrastrukturą konieczną zdrowiu zwierząt i relaksowi ich opiekunów oraz parkingiem.

Ad. 10. Odptyw wody ze stawów. Ad. 18. Zaburzenia gospodarki wodnej. Ad. 28. Zmiana warunków hydrologicznych.

Jesteśmy wdzięczni za zauważenie tych zagrożeń i propozycje ich eliminacji. Trudno jednak zgodzić się z propozycją rozbierania tam bobrowych. Prosimy rozważyć „zatrudnienie” bobrów do retencji wody w rezerwacie. Tak rozumiemy propozycję montowania w tamach bobrów „urządzeń umożliwiających przepływ wody”.

1. Prosimy rozważyć uzupełnienie sposobów eliminacji tych zagrożeń hydrologicznych o możliwość zastosowania nowoczesnego, dostępnego systemu automatycznego pomiaru przepływu wody w stawach i sterowania zastawkami aby zapewnić zadany i optymalny poziom lustra wody w stawach (infrastruktura związana z prowadzoną w rezerwacie ochroną przyrody). Jesteśmy przekonani, że można taki system opracować i sfinansować jego instalację z grantu naukowego.
2. Wnosimy o zmianę ogólnych zapisów dotyczących monitorowania poziomu wód na precyzyjne parametry hydrologiczne, wzorem Planu Ochrony Rezerwatu Stawy Siedleckie. Obecny projekt planu dla Stawów Raszyńskich jest w tym aspekcie zbyt ogólnikowy, co zagraża stabilności ekosystemu w dobie zmian klimatycznych. Postulujemy wprowadzenie do Planu Ochrony:
 - a. Określenia maksymalnej rzędnej piętrzenia wody na zastawkach zasilających rezerwat (w m n.p.m.).
 - b. Określenia minimalnego niezbędnego przepływu wody (w l/s lub m³/s) w cyklu miesięcznym, niezbędnego do utrzymania funkcji rezerwatu, co pozwoli na egzekwowanie odpowiedniego zasilania w wodę w przypadku konfliktów o zasoby wodne w zlewni rzeki Raszynki.

Uzasadnienie: W Planie Ochrony Stawów Siedleckich precyzyjnie określono zapotrzebowanie na wodę dla poszczególnych miesięcy, co stanowi prawną gwarancję przetrwania rezerwatu. Brak takich parametrów czyni ochronę iluzoryczną w okresach suszy.

Ad. 12 [Drzewa na groblach]

W odniesieniu do gospodarki drzewostanem na groblach, wnosimy o wprowadzenie rozróżnienia na groble techniczne (gdzie usuwanie drzew jest konieczne dla szczelności) oraz groble historyczne/krajobrazowe (w tym Grobla Falencka, Grobla Hrabaska – aleja drzew pomnik przyrody na znacznym odcinku), gdzie priorytetem jest zachowanie alei drzew i ich odpowiednie prowadzenie, pielęgnacja i zastępowanie uschniętych starych drzew przez nowe nasadzenia właściwych gatunkowo drzew.

Dla Grobli Falenckiej i grobli Hrabskiej proponujemy przyjęcie rozwiązania z Planu Ochrony Stawów Siedleckich, tj. dopuszczenie zabezpieczania grobli siatką stalową w celu ochrony przed bobrami, co pozwoli na zachowanie drzewostanu przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa hydrotechnicznego, bez konieczności wycinki.

Odnosnie zapisu „*Sukcesja roślin, w szczególności drzew i krzewów na groblach, doprowadzająca do ich niszczenia i ograniczająca możliwość dowozu karmy dla ryb.*”

Zwracamy uwagę, że system korzeniowy roślin, w szczególności drzew i krzewów rosnących na groblach stanowi naturalne umocnienie grobli i zapobiega występowaniu zjawiska osuwiska i niszczenia grobli. Dlatego też należy zakazać niszczenia i wycinania roślin rosnących na groblach.

Ad. 14. Utrata miejsc lęgowych...

Proponujemy uzupełnić zalecenie „Produkcja paszy poprzez obsiew **istniejących** pól **w otulinie rezerwatu** kukurydzą, zbożami jarymi i rzepakiem”

Ad. 15 Zarastanie stawów

Odnosnie zapisu „Odstanianie lustra wody poprzez wykaszanie występujących na stawie szuwarów. Odmulanie stawów”, zwracamy uwagę, że nie powinno się wykaszać wszystkich szuwarów, ponieważ stanowią one bardzo ważne miejsce rozrodu i odchovu młodych łąbodzi. Dla wielu gatunków ptaków szuvary są bardzo cennym siedliskiem. Prosimy o uwzględnienie tego w precyzyjnym zapisie przepisu.

Ad. 17 Zanik otwartych terenów łąkowych

Wokół rezerwatu jest bardzo duża powierzchnia łąk użytkowana przez ludzi, natomiast rezerwat przyrody jest miejscem, w którym powinna zachodzić naturalna sukcesja. Nie należy z nią walczyć, ponieważ drzewa i krzewy występujące w rezerwacie pełnią bardzo ważną funkcję, o której nie wspomniano w niniejszym planie – oczyszczają powietrze z zanieczyszczeń, które generowane są przez transport samochodowy i tranzytowy wzdłuż bardzo ruchliwych ulic otaczających rezerwat.

Dziki i krety są naturalnym elementem ekosystemu.

Dziki pełnią bardzo ważną rolę w ekosystemie rezerwatu. Ich działalność jest kluczowa dla rozwoju i utrzymania różnorodności gatunkowej w rezerwacie. Poprzez poszukiwanie pożywienia, dziki przyczyniają się do rozsiewania nasion roślin, co prowadzi do ich regeneracji.

Krety odgrywają istotną rolę w ekosystemie, przyczyniając się do naturalnej regulacji populacji szkodników, takich jak larwy owadów i drutowce. Ich działalność, w tym tworzenie tuneli poprawia strukturę gleby, co sprzyja zdrowemu wzrostowi roślin.

Ad 18 zaburzenie gospodarki wodnej

W naszej opinii to nie bobry są odpowiedzialne za zaburzenia gospodarki wodnej. Prosimy uzupełnić zapis o propozycję kto będzie decydował o tym czy tamy zakłócają hydrologiczne funkcjonowanie stawów? Montowanie w tamach prostych urządzeń umożliwiających przepływ wody jest równoważne ze zniszczeniem tam. Prosimy określić jakie urządzenia Państwo zalecacie. (zobacz Ad. 10)

Ad. 27. Działanie czynników wpływających na trwałość i wygląd pomników będących miejscem pamięci narodowej.

Grobla falencka jest w całości pomnikiem – miejscem pamięci narodowej i powinna być dobrze utrzymana i wyposażona w niezbędną infrastrukturę miejsca pamięci – krajobrazu kulturowego. Zgodnie z przekazem historycznym grobla była obsadzona drzewami.

1. Proponujemy aby w planie ochrony przewidzieć dosadzenia właściwych gatunkowo drzew na grobli aby zachować krajobraz chroniony. Prosimy o uzupełnienie zapisu w kolumnie sposobów eliminacji zagrożeń (dewastacja miejsca pamięci).

Ad. 28 Zmiana warunków hydrologicznych

zobacz Ad. 10

Ad. 29. Zanieczyszczenie światłem wewnątrz rezerwatu.

Dziękujemy za zauważenie tego zagrożenia.

1. Ze względu na przebieg dróg powiatowych i gminnych przez rezerwat wskazane byłoby uzupełnieni wpisu o zestawienie ulic, których zalecenie dotyczy: (al. Hrabska, ul. Falencka, al. Krakowska, ul. Centralna, ul. Zacisze, dziedziniec Austerii, Przedszkole.
2. Prosimy o uzupełnienie zaleceń w tym punkcie o zalecenie **„likwidacji wielkoformatowych instalacji billboardów znajdujących się dotychczas na terenie rezerwatu i w jego otulinie, szczególnie wzdłuż al. Krakowskiej, al. Hrabskiej i przy zabytkowej grobli falenckiej.”** Instalacje te szpecą krajobraz i nie powinny znajdować się na terenie rezerwatu, otuliny i Obszaru prawem Chronionego Krajobrazu.

3. Uprzejmie prosimy uzupełnić ten punkt także o „**zakaz używania sztucznych ogni (fajerwerków) w obiektach zlokalizowanych w rezerwacie, jego otulinie i na terenach z nimi sąsiadujących**”.

Ad. 30 Spadki poziomu wód w stawach

Odnosnie stwierdzenia: „*Spadki poziomu wód spowodowane suszą atmosferyczną będącą następstwem długotrwałych braków opadów deszczu. Brak możliwości przeciwdziałania zagrożeniu. Monitorowanie kierunku zachodzących zmian*”.

Prosimy zauważyć, że istnieją już sposoby radzenia sobie z suszą, oparte na naturze (*Nature Based Solutions*). Polegają one na wyznaczeniu miejsc naturalnej retencji wody i zatrzymaniu jej w krajobrazie, dzięki działalności np. bobrów. Dlatego specjalista oceniający skutki działalności bobrów na terenie rezerwatu powinien posiadać wiedzę w tym zakresie.

Ad. 31. Brak właściwych warunków do prezimowania...

Dziękujemy za zauważenie tego zagrożenia i pomysł jego eliminacji. Potwierdza ono wspomnianą wcześniej potrzebę zalecenie fachowego gospodarowania stawami.

Uwagi do Załącznika Nr. 3

Ad. Wiersz 2 [Monitoring przyrodniczy]

Wnosimy o doprecyzowanie zapisów w Załączniku nr 3 („Monitoring”), poprzez określenie częstotliwości i metodyki badań, wzorem Planu Ochrony Rezerwatu Stawy Milickie.

Obecny zapis „co najmniej raz na dziesięć lat” jest dalece niewystarczający dla tak dynamicznego ekosystemu. Postulujemy wprowadzenie cykli monitoringowych dostosowanych do grup gatunków:

1. Dla ptaków lęgowych: Ocena stanu populacji co 3 lata (zgodnie z metodyką Państwowego Monitoringu Środowiska), co pozwoli na szybką reakcję w przypadku załamania sukcesu lęgowego.
2. Dla płazów i ssaków: Ocena stanu zachowania co 6 lat.

Uzasadnienie: Plan Ochrony dla Stawów Milickich (Zarządzenie RDOŚ Wrocław z 2013 r.) wprowadza 3-letni cykl monitoringu dla kluczowych gatunków ptaków. Tylko taka częstotliwość pozwala na rzetelną ocenę, czy działania ochronne (np. gospodarka rybacka) przynoszą zamierzony skutek, czy wymagają korekty.

Uwagi do Załącznika Nr 4

Ad. Mapa na stronie 19

1. Zwracamy uwagę na błędną szrafurę/kolor na mapie w miejscu źródłiska w Laszczkach. Całość kontury powinna być zaznaczona kolorem zielonym (strefa E). Wnosimy o poprawienie.

Wnosimy o dostosowanie sposobu zagospodarowania działek z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, planami ogólnymi w obrębach:

Ad. Falenty

1. działka nr ew. 14/54 – wnoszę o zmianę ww. wymagań poprzez zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej do 50% a w sytuacji braku takiej możliwości zmianę symbolu na B; planowane przeznaczenie działki w planie ogólnym gminy Raszyn pod usługi oświaty z zamiarem budowy szkoły podstawowej wraz z niezbędną infrastrukturą oraz boiskiem; ww. inwestycja jest konieczna z uwagi na potrzeby gminy wynikające ze zwiększającej się liczby mieszkańców. Obowiązkiem gminy jest zapewnienie dostępu do placówek oświatowych. Zwiększająca się liczba mieszkańców już dziś spowodowała wydłużenie nauki dzieci w szkołach do późnych godzin po-południowych (16-17) i istnieje ryzyko jeszcze dalszego wydłużenia. Brak również wystarczającej liczby placówek przedszkolnych w tym rejonie. Przedmiotowa działka stanowi własność gminy a jej użytkownikiem wieczystym jest Instytut Technologiczno-Przyrodniczy PIB w Falentach. Prze-znaczenie tej działki na przedmiotowy cel wpłynie znacząco na rozwój gminy, poprawi infra-strukturę edukacyjną, społeczną i demograficzną, zapewni mieszkańcom większy dostęp do edukacji a w konsekwencji wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców;
2. część działki nr ew. 14/55 – zmiana kwalifikacji obszaru strefy oznaczonej symbolem E na ob-szar strefy oznaczonej symbolem D - zgodnie z obowiązującym mpzp - uchwała Nr VI/51/07 z dnia 8 marca 2007 r.;
3. część działki nr ew. 26 wprowadzenie obszaru strefy, dla której należy zachować co najmniej 40% powierzchni biologicznie czynnej - zgodnie z obowiązującym mpzp - uchwała Nr XI/62/2024 z dnia 24 października 2024 r. (dot. terenu usług ozn. symbolem 2U i 3U);

Ad. Puchały

1. m.in. działki nr ew. 154/1, 154/4, 155/1, 243, 156/3, 156/4, 156/2 - wprowadzenie obszaru strefy, dla której należy zachować co najmniej 50% powierzchni biologicznie czynnej - zgodnie z obowiązującym mpzp - uchwała Nr XI/62/2024 z dnia 24

października 2024 r. (dot. terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ozn. symbolem MNW);

2. działki położone po północnej stronie ul. Centralnej - wprowadzenie obszaru strefy, dla której należy zachować co najmniej 50% powierzchni biologicznie czynnej - zgodnie z obowiązującym SUIKZP – uchwała Nr LX/590/14 z dnia 21 października 2014 r.;

Ad. Raszyn 02

1. park im. Magdaleny Abakanowicz w Raszynie - zmiana kwalifikacji obszaru strefy oznaczonej symbolem E na obszar strefy oznaczonej symbolem D - zgodnie z obowiązującym mpzp – uchwała Nr LIX/1003/05 z dnia 6 lutego 2006 r. (dot. terenu ozn. symbolem H.3.1.ZP);

Ad. Nowe Grocholice

1. działki nr ew. 435/7, 436/7, 437/17, 437/18, 437/19 - wprowadzenie obszaru strefy, dla której należy zachować co najmniej 50% powierzchni biologicznie czynnej - zgodnie z obowiązującym mpzp - uchwała Nr XXXVI/648/09 z dnia 10 września 2009 r. (dot. terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ozn. symbolem MN);

Ad. Uwagi techniczne

Ponadto wnosimy o zaktualizowanie nw. nr ew. działek wchodzących w skład rezerwatu:

1. działka nr ew. 14/39, obręb Falenty uległa podziałowi na działki o nr ew. 14/54 i 14/55 – w załączeniu mapa z projektem podziału;
2. działka nr ew. 4, obręb Falenty uległa podziałowi na działki o nr ew. 4/1 i 4/2 – w załączeniu decyzja nr 1082/C/2025 z dnia 07.10.2025r. stwierdzająca nabycie działki nr ew. 4/1 na rzecz Gminy Raszyn;

Uwagi do Uzasadnienia

W opinii ekspertów warunkiem istnienia rezerwatu nie jest wyłącznie prowadzenie gospodarki rybackiej. Rezerwat przyrody został zdefiniowany w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody jako obszar zachowany w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi, tak więc rezygnacja z prowadzenia gospodarki rybackiej powinna być również możliwa.

Prosimy rozważyć wspomnieć również o szerszej funkcji rezerwatu jako „infrastrukturze błękitno-zielonej”, jego roli jako narzędzia adaptacyjnego do zmian klimatu przez

Załącznik do Uchwały Rady Gminy Raszyn

retencjonowanie wody i przeciwdziałanie suszom. Pod tym kątem należałoby zmienić niektóre zapisy zawarte w Załączniku 1.